

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 4

Частина II

**Одеса
2018**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – 213 с.

Автори:

Милашко О.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Бойчева О.П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Варналій А.О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Галіта К.Ю. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Георгіу О.А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Голубчикова Ю.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Гуцол А.А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Дарій А.М. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Джусенко Т.І. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Іванов М.В. – студент кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Іванов М.П. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Калантарчук Т.І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кравченко А.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кравченко В.К. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А.А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К.П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Марушевська В.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Никитюк К.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Попряга Ц.І. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Пухкан Н.М. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Ревунов М.С. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Самарова А.О. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Ткач В.С. – студентка кредитно-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Тодорова К.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В.В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Шепель М.С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Шпак І.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Шумська А.О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Юрист М.В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Бойчева О.П., Погорєлова Т.В. Особливості статистичного дослідження динаміки валютних курсів.....	7
Бурлаєва В.С., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств.....	13
Варналій А.О., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз рівня інфляції та його вплив на економічні показники.....	19
Любович А.А., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження місцевих бюджетів.....	27
Стародубцева Т.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз державного боргу України.....	34
Унтілов В.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз грошового обігу в Україні.....	40
Калантарчук Т.І., Погорєлова Т.В. Статистичне прогнозування валютних курсів.....	45
Джусенко Т.І., Погорєлова Т.В. Статистичне спостереження банківської системи України.....	52
Марушевська В.В., Погорєлова Т.В. Історичні аспекти розвитку статистики.....	57
Пухкан Н.М., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження депозитної діяльності комерційних банків України.....	62
Ткач В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження активів комерційних банків України.....	68
Стародубцева Т.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом.....	74
Іванов М.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз валютних операцій комерційних банків України.....	79
Попряга Ц.І., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження кредитної діяльності комерційних банків.....	87
Самарова А.О., Погорєлова Т.В. Статистичне оцінювання ліквідності та платоспроможності банківської системи України.....	93
Георгіу О.А., Милашко О.Г. Валовий національний дохід як один з основних показників СНР на прикладі Іспанії.....	99
Кравченко А.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз турпотоків між Україною та Великобританією.....	104

Георгіу О.А., Милашко О.Г. Провідні напрямки співробітництва Іспанії та України.....	109
Голубчикова Ю.В., Мылашко О.Г. Влияние Франции на развитие мировой экономики	114
Гуцол А.А., Мылашко О.Г. Статистический анализ использования услуг облачных вычислений.....	119
Дарій А.М., Милашко О.Г. Аналіз використання мережі інтернет в Україні.....	128
Іванов М.П., Милашко О.Г. Характеристика підприємств, що використовували комп'ютер продовж року.....	132
Кравченко В.К., Милашко О.Г. Статистичний аналіз використання мережі Інтернет.....	137
Никитюк К.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз використання комп'ютерів та комп'ютерних мереж на підприємствах.....	142
Ревунов М.С., Милашко О.Г. Застосування комп'ютерних технологій для надання накладних рахунків.....	147
Тодорова К.С., Милашко О.Г. Проблеми зовнішньої трудової міграції населення України.....	153
Шепель М.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз використання соціальних медіа на підприємствах.....	159
Шпак І.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз торгівлі через комп'ютерні мережі.....	165
Шумська А.О., Милашко О.Г. Використання ІКТ для надання рахунок-фактур.....	171
Юрист М.В., Милашко О.Г. Статистичний аспект аналізу видів зовнішнього зв'язку з мережею Інтернет.....	177
Манєва К.П., Погорєлова Т.В. Статистичне оцінювання місцевих бюджетів України.....	182
Галіта К.Ю., Погорєлова Т.В. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України та їх статистичний аналіз.....	188
Манєва К.П., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз страхового ринку в Україні.....	195
Варналій А.О., Ольвінська Ю.О. Сучасні тенденції заробітної плати в Україні.....	201

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Манєва К. П.¹, Погорєлова Т. В.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Манєва К. П., Погорєлова Т. В. Статистичний аналіз страхового ринку в Україні. У статті розглянуто діяльність страхових компаній на фінансовому ринку України через вивчення динаміки їх розвитку за допомогою аналізу статистичних даних. Визначено особливості розвитку страхового ринку, які було узагальнено та детально проаналізовано у контексті соціально-економічного розвитку українського суспільства. Розглянуто фактори, що впливають на розвиток страхового ринку.

Ключові слова: страховий ринок, система статистичних показників, страхові премії та виплати, рівень страхових виплат, динаміка, структура, класифікація страхування за різними ознаками.

Манєва К. П., Погорєлова Т. В. Статистический анализ страхового рынка в Украине. В статье рассмотрена деятельность страховых компаний на финансовом рынке Украины через изучение динамики их развития с помощью анализа статистических данных. Определены особенности развития страхового рынка, которые были обобщены и детально проанализированы в контексте социально-экономического развития украинского общества. Рассмотрены факторы, влияющие на развитие страхового рынка.

Ключевые слова: страховый рынок, система статистических показателей, страховые премии та виплати, рівень страхових виплат, динаміка, структура, класифікація страхування за різними ознаками..

Maneva K. P. Pogorelova T. V. Statistical analysis of insurance market in Ukraine. The article describes the activities of insurance companies in the financial market of Ukraine through the study of the dynamics of their development through analysis of statistical data. The features of the development of the insurance market, which were compiled and analysed in the context of socio-economic development of Ukrainian society. Examines the factors influencing the development of the insurance market.

Keywords: insurance market, the system of statistical indicators, insurance of premise, payment for insurance payments, dynamics, structure, classification of insured for rare signs.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Манєва, К. П. Статистичний аналіз розвитку страхового ринку в Україні [Текст] / К. П. Манєва, Т. В. Погорєлова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 195 – 200.

Сьогодні ринок страхових послуг України перебуває на початку поступового інтегрування у відповідний світовий ринок. Страхова галузь у багатьох країнах світу є найважливішою, вона забезпечує дієву систему захисту майнових інтересів і прав громадян та підприємств, підтримує економічну безпеку держави, соціальну стабільність у суспільстві, а також є важливим фінансовим інструментом регулювання національної економіки та потужним засобом довгострокового інвестування в народне господарство через акумуляцію коштів.

Зараз у зв'язку з військовими діями на сході нашої країни вітчизняний страховий бізнес, як й всі сфери економіки, не встиг повністю відновитися від наслідків світової фінансової кризи, отримав новий іспит на стійкість. Отже, сьогодні гостро стоять питання необхідності проведення глибоких досліджень вітчизняного ринку страхових послуг та встановлення причин, що негативно впливають та гальмують його розвиток.

Мета даної статті полягає у проведенні аналізу сучасного стану страхового ринку України за допомогою основних методів та прийомів статистики, визначити проблеми та недоліки які виникають на шляху його дослідження, прогнозування подальшого розвитку, та рекомендації.

Підходи до вирішення проблем, його аналіз та зміни які відбуваються на страховому ринку України проводять багато вчених, серед яких: В.Д. Базилевич, О.О. Гаманкова, О.М. Корнилов, К. Обуховську.

Страховий ринок та його продукт – це важливий та невід'ємний атрибут будь-якої країни з ринковою економікою, оскільки забезпечує дієву систему захисту майнових інтересів і прав громадян та юридичних осіб, підтримує соціальну стабільність у суспільстві, економічну безпеку держави, є важливим фінансовим інструментом регулювання національної економіки та потужним джерелом акумулювання коштів для їх подальшого довготермінового інвестування у народне господарство.

Головною метою розвитку страхового ринку є підвищення рівня страхового захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб, зменшення витрат держави на попередження і ліквідацію наслідків стихійних лих, техногенних аварій, катастроф. Сучасні страхові компанії забезпечують формування ефективних ринкових механізмів залучення інвестиційних ресурсів у національну економіку за рахунок забезпечення ефективного функціонування ринку страхових послуг із застосуванням сучасної ринкової інфраструктури та фінансових інструментів. В Україні страховий ринок має значний потенціал розвитку, який потребує, перш за все, детального оцінювання всіх наявних можливостей для сталого розвитку в умовах євроінтеграційних процесів.

У країнах з розвинутою економікою через страховий ринок концентруються грошові кошти, достатні не тільки для відшкодування збитків, завданих окремим домогосподарствам чи суб'єктам

господарування, а й для захисту від наслідків техногенних та природних катастроф, вирішення загальнодержавних завдань. Ринок страхових послуг України, на жаль, за всі роки її незалежності так й не став невід'ємним елементом фінансової системи держави.

Відмітимо, що страховий ринок світу має два типи страхування – це страхові компанії "Life", та страхові компанії "non-Life". Страхові компанії "Life" – компанії, що здійснюють страхування життя, до другого типу компаній відносяться компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя.

Страховий ринок України характеризується високою часткою компаній загальних видів страхування. Кількість страхових компаній (СК) станом на 31.12.2017 становила 310, з яких 39 СК зі страхування життя (СК «Life») та 271 СК, що здійснювали види страхування інші, ніж страхування життя (СК «non-Life»). За 2017 рік кількість страхових компаній зменшилася на 51 СК. Таким чином, кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення [1]. Так, за останні 5 років їх кількість скоротилась на 132 одиницю, що у відносному відношенні складає 30%

Страховий ринок України, як і будь-якої іншої країни, характеризується постійними змінами основних показників діяльності страхових компаній у залежності від економічної ситуації в країні та змін нормативно-правових актів, котрими регулюються відносини у сфері страхування. Отже, розглянемо основні показники страхового ринку за період 2013-2017 років, котрі дадуть загальне уявлення про його розвиток на сучасному етапі, а також про можливості використання страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави.

Аналізуючи страховий ринок України як частину загального світового ринку, необхідно відмітити рівень його розвитку. Одним з таких показників є рівень проникнення страхування (обсяг страхових премій до ВВП). Частку валових страхових премій у відношенні до ВВП країни за 2013--2017 роки наведено на рис. 1.

Рис.1. Частка валових страхових премій у відношенні до ВВП України
Як бачимо на рис.1, за останні п'ять років частка валових страхових

премій до ВВП не перевищувала 2% а середній її показник становить 1,71%. При цьому вважається, що для ефективного страхового ринку цей показник повинен бути на рівні від 8 до 12%., наприклад, у Великобританії частка страхових премій до ВВП складає понад 15 %, в Австрії – 16 %, в Японії – понад 10 %, у США понад – 8%. З цього можна зробити висновок, що в Україні рівень проникнення страхування знаходиться на досить низькому рівні. Проте, відповідно до комплексної програми розвитку фінансового сектору України планується поступове підвищення цього показника на кінець 2020 року до 7%. [6]

Проаналізуємо показник щільності страхування, який показує скільки грошей витрачає одна особа на страховий захист. В Україні одна особа витрачає в середньому 65,4 дол. США, в той час, як в сусідній Польщі він становить 140 дол. США, в Німеччині – 1482 дол. США, в Японії – 5-6 тис. дол. США. Страхова галузь країни вважається розвинутою, якщо цей показник становить більше 140 дол. США, а в Україні він поки що не дотягує до цього рівня.

Аналіз статутних фондів окремих українських страхових компаній довів, що вони і досі залишаються незначними, а це є свідченням низької конкурентоспроможності страховиків, оскільки, для підтримання успішної конкуренції на світовому страховому ринку статутний фонд має становити близько 50 млн. дол. Низька місткість страхового ринку щодо прийняття ризиків не сприяє використанню страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави. На фоні досить динамічної тенденції збільшення активів у рамках страхового ринку за останні роки спостерігаємо і зростання страхових резервів, що створені відповідними компаніями. Обсяг сформованих резервів станом на 1 січня 2017 року становив 18,4 млрд. грн. (збільшення на 64,4% у порівнянні із 2013 р.). Загалом протягом 2013 – 2017 років спостерігається позитивна динаміка збільшення обсягів страхових резервів в Україні, однак їх обсяги є незначними із точки зору розвитку економіки та фінансування галузей національного господарства.

Варто зазначити, що у 2017 р. обсяг загальних активів страховиків зменшився на 13,6% у порівнянні із 2016 р., а у порівнянні із 2013 р. – збільшився на 26,2%. У той же час величина активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування» [5], у 2017 р. зменшилась на 4111,3 млн. грн. у порівнянні із 2016 р. та збільшилась на 27,2% у порівнянні із показником 2013 р., що склав 28,6 млрд. грн. Означена ситуація склалась внаслідок зменшення кількості страхових компаній та списання неліквідних активів із балансів страховиків.

Протягом аналізованого періоду можемо спостерігати перемінну динаміку в обсязі як валових, так і чистих страхових премій (рис.2). Зокрема, загальний обсяг валових страхових премій у 2013 році склав 22,7 млрд. грн., у 2017 році цей показник досягнув значення 358,2 млрд. грн., тобто обсяги зросли на 54,9% .У розрізі основних видів страхування

основне збільшення надходжень валових страхових премій у 2017 р. у порівнянні із 2013 р. відбулося за такими видами страхування, як страхування вантажів та багажу на 137,5%, страхування відповідальності перед третіми особами – 71,9%, а найбільшого скорочення за цей період зазнали страхові премії зі страхування від нещасних випадків на транспорті (на 50,6%).

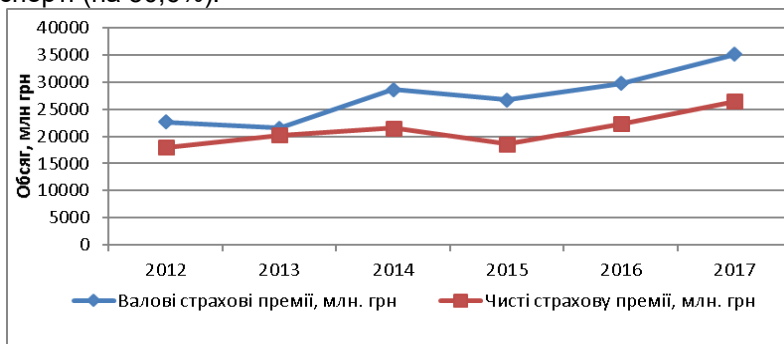

Рис. 2. Динаміка страхових премій компаній України за 2012-2017 рр.

Із результатів дослідження можна зробити висновок про те, що збільшення обсягів страхових виплат пов'язане зі скороченням надходжень від страхових платежів при підвищенні самих виплат. Варто зазначити, що за період дослідження, а саме у 2013-2017 рр. випробуванням для страхового ринку України стало зростання збитковості, пов'язане із більш ніж двократною девальвацією гривні по відношенню до долара США, що призвело до необхідності перегляду деяких умов страхування та більш консервативних оцінок ризиків, які приймаються на страхування. В першу чергу ці зміни торкнулися страхування КАСКО, медичних витрат та деяких інших видів, де є вплив на величину збитку валютних коливань. У 2017 році страховики зіткнулися із безпрецедентними умовами – від негативних соціально-економічних, політичних процесів у країні, військового конфлікту на Сході України, які повинні були стимулювати попит на низку страхових продуктів із боку корпоративного сегмента, до скорочення споживчої активності через негативний стан економіки держави. Дослідивши структуру чистих страхових премій можна сказати про те, що їх перерозподіл у 2017 р. відбувся на користь таких видів страхування, як автострахування (32,8%), страхування майна та життя (по 9,8% кожен) та страхування фінансових ризиків (9,7%).

Проведений статистичний аналіз страхового ринку України свідчить про низький рівень соціальної захищеності населення країни, адже надходження премій зі страхування життя та кількість страховиків по цьому виду є надто малою у порівнянні зі страховиками non-Life типу аби забезпечити сталий розвиток. Можна зробити висновок про те, що у цілому рівень проникнення страхування в Україні знаходиться на

низькому рівні. Проте, відповідно до комплексної програми розвитку фінансового сектору України планується поступове підвищення даного показника.

Головними проблемами подальшого розвитку страхового ринку, є низький платоспроможний попит на страхові послуги, відсутність довіри населення до страхових компаній, що зумовлено інформаційною закритістю страхового ринку та відсутністю якісної статистичної інформації, відсутність цілеспрямованої державної підтримки у сфері страхування, низька прибутковість окремих видів страхування, низька конкурентоспроможність страховиків у порівнянні із банками, відсутність чіткого стратегічного управління страховою діяльністю, низький рівень кваліфікації кадрів.

Окреслені проблеми потребують підвищеної уваги як з боку державних органів по нагляду за страховою діяльністю, так і врахування в процесі управління розвитком окремого суб'єкта страхового підприємства.

Однією із передумов подальшого розвитку страхового ринку України є відновлення довіри до страхової галузі. В контексті вирішення даної проблеми важливим видом діяльності є інформування населення про економічну діяльність страхування, про стан страхового ринку і державний контроль за його діяльністю, а також впровадження нових, привабливих для населення видів фінансових послуг. Також досить актуальним напрямом є активізація ролі держави та її органів у зміцненні страхового ринку України та приведення вітчизняного страхового ринку у відповідність із світовими стандартами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Підгорний А. З. Статистика ринків: навчальний посібник / А. З. Підгорний, О. В. Самотоєнкова. - Одеса: Атлант, 2014. – 408 с.
2. Корольова, Т. С. Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону : монографія / [А. З. Підгорний, К. В. Вітківська, О. Г. Милашко, Т. В. Погорєлова, Т. С. Корольова та ін.]. – Одеса : АТЛАНТ, 2012. – 303 с.
3. Підгорний А. З. Удосконалення методології статистичного оцінювання розвитку регіону: звіт про НДР (проміжн.) / А. З. Підгорний, О. В. Самотоєнкова, К. В. Семенова та інші. - Одеса, 2014. - 118 с.
4. Витковская Е. В. Статистические методы – инструмент изучения социально-экономических процессов / Е. В. Витковская, А. З. Подгорный, Ю.О. Ольвинская [и другие] // Историк-экономист С.Я.Боровой и проблемы современной истории экономики: к 110-летию со дня рождения С.Я.Борового: монографія. - 2013. – С. 211-256..
5. Огляд ринків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/>
6. Insurance TOP [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/05/01/02/1737>
7. Маргасова В. Г. Актуальні проблеми розвитку страхового ринку України / В. Г. Маргасова, М. В. Дубина, М. В. Тунік // Проблеми і перспективи економіки та управління. –

2015. – № 2(2). – 219–228.

8. Марценюк Л. В. Страховий ринок України / Л. В. Марценюк, О. В. Чорновіл // Вісник Дніпропетровського національного університету. – 2016. – № 2(62). – С. 36–46.

9. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

10 Statistical Yearbook of German Insurance 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.en.gdv.de/wp!content/uploads/2014/11/Statistical_Yearbook_2014.pdf.

11 Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України:

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ВИПУСК 4

Частина II

**Одеса
2018**

